

Eindelijk weer praktijkonderwijs in varkenshouderij

De vernieuwing in het mbo-onderwijs varkenshouderij is een groot succes. Iedere week krijgen leerlingen van drie aoc's uit Brabant en Limburg een dag les op het varkensproefbedrijf van Wageningen UR in Sterksel. Ze komen graag.

Klassen met 25 leerlingen varkenshouderij waren geen uitzondering in de jonge jaren van Theo Boumans. Zo'n twintig jaar geleden zat de docent van het Citaverde College eens per maand bij het overleg van het Consulentenschap voor de varkenshouderij, waar de problemen in de varkenshouderij werden besproken. De kennis die hij daar opdeed, nam hij mee naar zijn leerlingen: zo was hij zelf up to date en zijn leerlingen ook. Maar dit is geschiedenis. De consulentenschappen zijn er niet meer en daarmee is het overleg met voorlichters en onderzoekers weggefallen. Nu moet zijn school het doen met vijf tot tien leerlingen varkenshouderij per leerjaar, veel te weinig om een klas mee te vullen. Bij de algemene vakken zitten leerlingen bloem & design dan ook naast leerlingen boomkwekerij of varkenshouderij, en er is geen specifiek onderwijs over varkenshouderij.

>> Niveau onvoldoende

Niet alleen het Citaverde College kampt met lage aantallen leerlingen varkenshouderij, de andere aoc's ook. Sinds halverwege de jaren '90 worstelen ze met de vraag hoe ze vakbekwame leerlingen kunnen afleveren. Varkenshouders en andere werkgevers in de sector, zoals de bedrijfsverzorging, klagen dat het niveau van de leerlingen onvoldoende is. Dat ze het echte vak niet meer leren. Zo was het in 2006. Nu, vier jaar later, is de situatie compleet anders. Iedere woensdag komen zo'n dertig leerlingen met hun docenten van de drie mbo-scholen in Brabant en Limburg naar het varkensproefbedrijf van Wageningen UR in Sterksel. Hier krijgen de leerlingen zowel theorie- als praktijklessen van de eigen docenten over de varkenshouderij. Het proefbedrijf is wat dat betreft ideaal: er zijn varkens, en voorzieningen om onderwijs te geven en het ligt redelijk centraal.

De grootste zorg vooraf was of de leerlingen elke week half Brabant af wilden reizen voor hun lessen. Die zorg blijkt onterecht. De leerlingen hebben het er graag voor over om onder gelijkgestemden te zijn en wat op te steken over het vak waar het ze om te doen is. Het verzuimpercentage ligt met 2 procent ver onder dat van de afzonderlijke scholen. Ook de docenten zijn enthousiast.

Ze krijgen op het proefbedrijf nog eens wat mee van het onderzoek en raken op de hoogte van de laatste ontwikkelingen. In Oost-Nederland is gekozen voor een iets andere constructie. Hier gaan de leerlingen de ene keer naar de ene locatie en de andere keer naar de andere. Maar ook hier zien ze elkaar een vaste dag in de week.

>> Gezamenlijke opleiding

Zo soepel als het nu loopt, zo makkelijk ging het niet van start. Het begon in 2006 met een bijeenkomst van de Groene Kennis Coöperatie (GKC) voor twee kleine opleidingen. Alle betrokkenen zagen de noodzaak iets te doen om het niveau van de opleidingen op peil te houden. Adriaan Vernooij, bij Wageningen UR verantwoordelijk voor de aansluiting van het varkenshouderijonderzoek op het onderwijs, riep de spelers in de varkenshouderij nogmaals – op verzoek van de GKC – bij elkaar. Zoals de zeven aoc's in Oost- en Zuid-Nederland die de opleiding varkenshouderij aanbieden, landbouworganisaties en de bedrijfsverzorging. De betrokkenen waren het er snel over eens dat ze een deel van de opleiding gezamenlijk wilden aanbieden. 'Maar dat is niet zo makkelijk gerealiseerd', weet Vernooij nog. Scholen zijn elkaars concurrenten en moeten ineens gaan samenwerken. Nog ingewikkelder is dat elke school een eigen rooster heeft en soms op andere tijden vakanties en stages gepland heeft. Helemaal moeilijk ligt het met de financiën. Als een klas net rendabel draait met 25 leerlingen en daarvan gaan er 5 een dag naar Sterksel, dan blijven de kosten voor de achterblijvers even hoog. Wie betaalt dat? 'De docenten wilden wel, maar we hebben heel wat gesprekken moeten voeren met de directeurs van de scholen om het allemaal rond te krijgen', vertelt Vernooij. Maar het is gelukt.

>> Meer contact met onderzoek

Toch is Vernooij nog niet helemaal tevreden. Ook al komen de zuidelijke leerlingen iedere week naar de onderzoekslocatie van Wageningen UR, de aansluiting met het onderzoek is nog te mager, vindt hij. 'Daar is veel meer uit te halen.' Er is wel duidelijk meer

contact tussen enkele onderzoekers en docenten, wat ertoe heeft geleid dat het onderwijs meer vragen is gaan stellen. Als vervolgactie hebben onderzoekers hun kennis en rapporten om laten zetten in onderwijsmateriaal bij het Ontwikkelcentrum, een landelijke organisatie die educatief materiaal ontwikkelt voor het groene onderwijs. 'Zonder dit project hadden we lang niet zoveel materiaal laten ontwikkelen', denkt Vernooij. Hij ziet ook dat de docenten nu weten wat voor onderzoek er plaats vindt in Sterksel. De docenten geven inmiddels al zelf de uitleg bij de proeven. Maar het contact kan beter, vindt Vernooij. De kennis uit het onderzoek stroomt nog niet structureel door naar de docenten. Hoe dat het beste kan, gaat hij de komende tijd uitwerken.

Ook vindt hij dat het contact met het bedrijfsleven beter moet. Nu lopen leerlingen stage op varkensbedrijven, maar er is geen samenwerking met het onderwijs zelf. Zeker als het erom gaat de leerlingen managementvaardigheden bij te brengen is dat wel nodig. 'Dat is de rol van de varkenshouder, een docent kan dat

toch minder goed doen. De varkenshouder moet met de leerling praten en reflecteren op zaken die met het bedrijf te maken hebben en daar moeten we de varkenshouder een structurele rol in geven.'

>> Pionieren in samenwerken

Ook Boumans ziet nog mogelijke verbeteringen. Hij denkt aan kennisteams waarin docenten, ondernemers en onderzoekers elkaar op de hoogte houden van de ontwikkelingen in de varkenshouderij en die vertalen naar het onderwijs.

En dan nog de financiën: op dit moment worden de kosten gedragen door het GKC-project. Maar wie draait op voor de extra kosten als dit project afloopt?

GKC denkt na over verdere ondersteuning van de kleine opleidingen, aldus Vernooij. 'Door het succes van dit project is bij GKC nadrukkelijker het belang van de kleine sectoren op het netvlies gekomen. We hebben in het GKC-project laten zien dat docenten door samenwerking iets nieuws kunnen creëren. (LN)

Meer informatie: Adriaan Vernooij, t 0320 293363, e adriaan.vernooij@wur.nl

i www.syscope.wur.nl > transitie > leeromgevingen > leeromgevingen voor onderwijs; www.syscope.wur.nl > dossiers > ondernemerschap